

Forsætisráðuneytið
Stjórnarráðshúsinu við Lækjartorg
101 Reykjavík
sent á samráðsgátt

Reykjavík, 12. desember 2022

Efni: Umsögn um áform um Mannréttindastofnun Íslands

Samtök atvinnulífsins (SA) hafa tekið til umsagnar ofangreint mál sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda 25. nóvember. Fyrirhugað er að leggja fram frumvarp um sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun á Alþingi haustið 2023 og er markmiðið að uppfylla Parísarviðmið Sameinuðu þjóðanna um mannréttindastofnanir. Gert er ráð fyrir að stofnunin verði mönnuð tveimur sérfræðingum auk forstjóra.

Stofnanir ríkisins eru fleiri en 160 talsins og sumar hverjar mjög fámennar. Í sameiningu stofnana, frekar en fjölgun þeirra, felast augljós tækifæri til betri nýtingar á almannafé. Í skýrslu Ríkisendurskoðunar um stofnanir ríkisins sem kom út í desember 2021 kemur fram að fjöldi ríkisstofnana sé enn töluverður þrátt fyrir sameiningar síðustu ára og vinnu nokkurra starfshópa um hvernig megi einfalda stofnanakerfi ríkisins. Margar stofnanir eru litlar, en liðlega helmingur þeirra er með færri en 50 starfsmenn, sem ætla má að gætu rúmast innan stærri skipulagsheilda hins opinbera. Þannig eru margvísleg tækifæri til umbóta.

Í fjármálaáætlun fyrir árin 2023-2027 má finna sérstakan kafla um umbætur í starfsemi hins opinbera og verkefni sem snúa m.a. að því að veitt sé betri og einfaldari opinber þjónusta með auknum árangri fyrir samfélagið allt. Í kaflanum má finna sérstaka umfjöllun um skipulag hins opinbera og stofnanafjölda og viðleitni til þess að fara að tillögum Ríkisendurskoðunar til einföldunar á kerfinu. Mikil tækifæri felast í því að fækka og stækka stofnanir, einfalda starfsemi og þjónustu og veita hana með hagkvæmari og skilvirkari hætti. Litlar og fámennar stofnanir eru hvorki sjálfbærar né nægilega sterkar einingar. Loks getur fjárhagslegur ávinningur þess að sameina stofnanir verið umtalsverður og stór þáttur í því að nýta betur þá fjármuni sem hið opinbera hefur úr að spila.

Stofnun nýrrar, fámennrar stofnunar rímar illa við þau markmið sem lýst er hér að framan. Skipulag hins opinbera verður að vera sveigjanlegt og geta lagað sig að breytilegum aðstæðum. Nú þegar er starfandi óháð stofnun, Mannréttindaskrifstofa Íslands, sem gegnir ákveðnu eftirlitshlutverki og ekki verður séð að ómögulegt sé að útvíkka hlutverk hennar þannig að það samræmist Parísarviðmiðum Sameinuðu þjóðanna um mannréttindastofnanir. Að mati SA ætti frekar að skoða þá leið áður en lagt er upp með að setja á laggirnar nýja ríkisstofnun.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún B. Gísladóttir

Heiðrún Björk Gísladóttir